

kennisdagen 2009

processcontrol □ Kennisdagen 2009 □ 26 & 27 mei □ De Reehorst te Ede

Catalogus lezingen en expositie

SCADA-software
MES
ISA-standaarden

Programmaoverzicht
Omschrijving lezingen
Deelnemersprofielen
Plattegrond

MES en ISA-standaarden centraal op Kennisdagen	IV
Programmaoverzicht	VII
Korte omschrijving lezingen	X
Deelnemersprofielen	XVI
Plattegrond	XIX

Kennisdagen

De wereld is in korte tijd sterk veranderd. De totale wereldwijde productiecapaciteit is drastisch teruggeschoefd en we zitten midden in een crisis. Bedrijven die hun productiekosten goed onder controle hebben verslaan hun concurrentie en overleven. Andere bedrijven verdwijnen van de markt. Een 'survival of the fittest'-proces. Het is niet voor niets een Darwin-jaar. Een bijeffect van deze immense competitie tussen producenten is de centrale positie van de klant. Deze is niet eerder zo sterk geweest. De markt eist steeds meer maatwerk, op alle gebieden, zowel op het niveau van het product, de leveringstermijnen, het aantal, de beschikbaarheid als de flexibiliteit. Om in Darwins termen te blijven spreken: alleen degenen die zich snel en flexibel weten aan te passen aan hun veranderde omgeving (de klant) zullen overleven.

Het is zomer 2008, de kredietcrisis is nog een onbekend fenomeen, en er blijkt in de markt een duidelijke behoefte te bestaan aan een kwalitatief hoogwaardige ontmoetingsplaats voor de industriële automatisering. Internet geeft veel te veel detailinformatie en is onpersoonlijk. Eindgebruikers willen anderen ontmoeten om kennis te maken, kennis te delen en vooral hun eigen kennis te vergroten. Als vanzelf ontstaat zo de naam voor ons nieuwe evenement, Kennisdagen.

Kennisdagen richten hun focus op eindgebruikers in de industrie die op zoek zijn naar softwareoplossingen die een bijdrage leveren aan het verbeteren van hun processen, effectiviteit en efficiëntie. Niet alleen productie maar juist ook onderhoud en engineering. Thema's op Kennisdagen zijn SCADA-software, MES en ISA-standaarden. Deze thema's worden gekoppeld aan softwareproducten en -standaarden die hieraan een bijdrage kunnen leveren. Het evenement is speciaal ontwikkeld voor eindgebruikers: het management, hoofd technische dienst, productie leider, groepsleider, hoofd ICT en 'last but not least' de software-engineer. Het lezingenprogramma, dat zal bestaan uit plenaire sessies, leverancierssessies en lezingen door eindgebruikers, is op Kennisdagen essentieel. Alle activiteiten gebeuren rondom het Kennisplaza, geen pracht en praal van (te) dure stands, maar gewoon een informeel ontmoetingspunt met praktische marktkramen. De kennisoverdracht staat immers centraal.

Achteraf gezien lijkt het wel of we in die zomer van vorig jaar een vooruitziende blik hebben gehad. De crisis heeft de behoefte aan Kennisdagen alleen maar vergroot. Want waar planten en dieren elkaar beconcurreren op fysieke aspecten, concurreert de mens op een mentaal niveau: kennis is macht. En daarbij zouden Kennisdagen wel eens een doorslaggevende factor kunnen zijn, ook voor u. Profiteer ervan!

Pieter van der Klooster

De catalogus bij de Kennisdagen 2009 is een uitgave van Array Publications b.v., in samenwerking met TWP.

Array Publications b.v.
Lemelerberg 19 – 23
2402 ZN Alphen aan den Rijn
Telefoon: 0172 – 469 050
Fax: 0172 – 424 381
E-mail: pc@array.nl
Internet: www.processcontrol.nl

Redactie
Liam van Koert (hoofdredactie)
Selma Polter (eindredactie)
Mirjam Kraaij (redactiesecretaresse)
Ivette Domburg (redactiesecretaresse)

Auteur in dit nummer
Yves De Groot

Beursmanager
Pieter van der Klooster

Abonnementen
Klantenservice: Postbus 8632, 3009 AP Rotterdam
Tel: 010 – 289 4008
(dagelijks bereikbaar van 09.00 tot 12.00 uur)
Fax: 010 – 289 4073
Aanvraag abonnement: www.processcontrol.nl
E-mail: abonnementen@array.nl
Abonnementsprijs: € 73,00 (incl. BTW)
Buitenland: € 83,00 (excl. BTW)
Losse nummers: € 12,95 (incl. BTW)
Abonnementen kunnen met elk nummer ingaan en worden jaarlijks automatisch verlengd. Lopende abonnementen worden na de abonnementsperiode automatisch voor een jaar verlengd. Opzeggingen, uitsluitend schriftelijk, dienen acht weken voor het verstrijken van de abonnementsperiode in ons bezit te zijn.

International representation
IDG Global Solutions, 29-31 Kingston Road, TW18 4LH
Staines Middlesex, United Kingdom, tel: +44 1784210210,
fax: +44 1784210202

Advertentie-exploitatie
Tom van Tol (salesmanager)
Telefoon: 0172 – 469 039
Eric van Wijk (accountmanager)
Telefoon: 0172 – 469 042
Jannie Meijer (sales binnendienst)
Telefoon: 0172 – 469 047
Mediaorder: Monique Snickers
Telefoon: 0172 – 469 046

Marketing Jos Raaphorst,
telefoon: 0172 – 469 040

Vormgeving HGP, Alphen aan den Rijn
Druk Thieme Media Center, Nijmegen
Foto omslag TWP
Uitgever drs. Werner Schoots

© Copyright 2009

Array PUBLICATIONS
ISSN: 1387 – 5825

□ Standaardisering, bijvoorbeeld met behulp van ISA-standaarden, is van cruciaal belang voor een efficiënte bedrijfsvoering.
Foto: Agfa Materials

Standaardisatie kan bijdrage leveren aan kostenverlaging

MES en ISA-standaarden centraal op Kennisdagen

Tijdens de Kennisdagen op 26 en 27 mei in Ede vertellen **Stephan Boussu**, manager van de afdeling procesautomatisering bij Agfa Materials, en **Erwin Winkel**, destijds werkzaam als projectmanager IT bij BAT, over ISA-standaardisering en MES in de praktijk. **Willem Hazenberg** van Newport International University die onderzoek deed naar de voornaamste criteria bij de aanschaf van een DCS-systeem, geeft zijn commentaar.

Yves De Groot
is freelance auteur

Standaardisering, bijvoorbeeld volgens ISA-standaarden, is van cruciaal belang voor een efficiënte bedrijfsvoering. De belangrijkste doelstelling van bedrijven is immers het verlagen van de totale kosten voor bedrijfsvoering ofwel de 'total cost of ownership' (TCO), benadrukt

Stephan Boussu, manager van de afdeling procesautomatisering bij Agfa Materials in Mortsel bij Antwerpen. Kostenverlaging start bij de productieprocessen, de grondstoffen en de recepturen, en eindigt met het automatiseringsgedeelte op verschillende niveaus, van PLC-SCADA-systemen tot ERP-systemen. Hij wijst naar het belang van waardegericht onderhoud, dat de onderhoudskosten afzet tegen de opbrengst en kwaliteit van het onderhoud, als één van de peilers van TCO.

Bril van de softwareontwerper

Gezien door de bril van de softwareontwerper is volgens Stephan Boussu van belang het verminderen van de migratiekosten en de levenscycluskosten van hard- en softwaresystemen in de productie, onderdeel van onderhoud. Daarnaast zijn er verplichtingen die een bedrijf heeft vanuit de verantwoordelijkheid voor de maatschap-

pij. Zij moeten voldoen aan tal van wettelijke verplichtingen; zowel de nationale, Europese als wereldwijde wetgeving en regelgeving komen aan bod.

Migratie van systemen

"Als je goed standaardiseert is het mogelijk om bij migratie van software een belangrijk deel van de nieuwe software automatisch in bulk te genereren. Hierdoor hoeft software niet meer worden geschreven maar kan deze worden gegenereerd, aan de hand van de hardwareobjecten", verklaart Stephan Boussu. Dit scheelt overigens niet alleen in de kosten, maar tegelijkertijd wordt het maken van fouten voorkomen. Er hoeft niets meer worden ingetypt.

De MES-software vormt binnen Agfa Materials een brug tussen het ERP-systeem en de PLC-SCADA-systemen. De opdeling tussen ERP, MES en de PLC-SCADA-systemen is gebaseerd op de ISA-95-norm. Bij het ontwikkelen van eigen batchsoftware hebben we ons gebaseerd op de ISA-88-norm, maar dan in een afgeslankte versie. "Voor de recente, commerciële batchsystemen, volgen we natuurlijk de ISA-88-norm."

Levenscycluskosten

Bij de analyse van de levenscycluskosten kijkt Agfa Materials naar alle kosten van investeringen, beheer en onderhoud. Het belang van de ISA-standaarden komt op verschillende fronten terug. Zo wijst Stephan Boussu op het belang van ISA-standaarden voor de selectie van softwaresystemen. Dankzij deze standaarden is een veel bredere keuze mogelijk bij verschillende leveranciers die producten en systemen leveren die aan de standaarden voldoen. "Zonder de standaarden zou de keuze beperkt zijn." Door de standaarden is het ook gemakkelijker om de levensduur van producten en systemen te verlengen wanneer de ondersteuning van een systeem uit economische redenen door een leverancier wordt beëindigd. "Dat betekent wel dat binnen een bedrijf een aantal experts moet zijn die het systeem goed kennen. Om die reden investeren we binnen Agfa veel tijd en energie in (automatisering)opleidingen."

Wetgeving

Een andere belangrijke reden voor standaardisatie is volgens de procesautomatisering manager de veranderende wet- en regelgeving. Bedrijven krijgen steeds meer met doelstellingen te maken op gebied van kwaliteit, veiligheid. "Door het gebruik van standaarden, normen of anders gezegd 'best practices' creëer je conformiteit met de regelgeving." Hij merkt hierbij op dat het daarom zo belangrijk is dat bedrijven meer en meer input gaan geven bij de ontwikkeling van standaarden, om op deze manier de praktische implementatiemogelijkheden van de normen te toetsen aan de reële behoefte van de eindgebruiker."

MES vergelijken

Om de fabrieksautomatiseringssystemen bij verschillende vestigingen binnen British American Tobacco (BAT) te kunnen vergelijken, ontwikkelde Erwin Winkel een praktische methodiek op basis van ISA-95. "De simpele reden hiervoor was dat dit niet bestond." Winkel was destijds projectmanager IT bij de Nederlandse vestiging van dit internationale concern en is, na sluiting van deze locatie, zelfstandig consultant voor Yaitco. Hij werkte bij het BAT-project nauw samen met ICT Automatisering-consultant Anne Rissewijnck. "Het is belangrijk om een klankbord te hebben." De keuze om zich op ISA-95 te baseren, is dat

Uit het onderzoek van Willem Hazenberg naar criteria bij de aanschaf van een DCS-systeem komen de volgende projectfasen naar voren:

- Eigen visie en uitvoeringsvermogen
- Visie en uitvoeringsvermogen leverancier
- Businesscase garantie
- Functionaliteit en technologie
- Communicatie
- Implementatie
- Documentatie
- Training, service en support
- Gebruikerservaring
- Kosten

Elders in *Process Control 4* staan deze fasen toegelicht, in een interview van Hans Harlé met Willem Hazenberg.

ISA-95 betrekking heeft op het volledige bereik binnen de onderneming, tot en met de werkvloer", zegt hij.

Methode

De methode bestaat allereerst uit eenvoudig in te vullen, op ISA-95 gebaseerde vragenlijsten, werkbladen en checklisten. De productie en alle daaraan gerelateerde processen staan centraal. Automatisering van productie en alle activiteiten in het kader van kwaliteit, onderhoud en voorraad, is slechts een hulpmiddel bij het uitvoeren en verbeteren van deze processen. Resultaten worden in diagrammen gepresenteerd, wat meteen inzicht geeft in de stand van zaken.

Omdat bij het vergelijken van de verschillende locaties van cruciaal belang is dat de volwassenheid van de fabrieksautomatisering aansluit bij die van de organisatie, zijn ook vier parameters onderzocht. Ook hiervoor moeten vragenlijst worden ingevuld en kunnen de resultaten in diagrammen worden gepresenteerd. Wat de organisatie betreft gaat het om het niveau van de 'operational excellence' en het niveau van de IT-processen, de eerste twee parameters. Als een bedrijf zijn dagelijkse gang van zaken perfect voor elkaar heeft en de IT-processen zijn effectief en efficiënt uitgevoerd, blijkt dat een bedrijf organisatorisch volwassen is. De IT-volwassenheid hangt weer af van de integratie van de IT-systemen en de zogenoemde architectuur-alignment, de twee andere parameters. Naarmate een bedrijf zijn IT-systemen meer heeft geïntegreerd en de IT-architectuur beter aansluit bij de strategie, kun je een bedrijf meer volwassen noemen op IT-gebied.

Erwin Winkel toont op de Kennisdagen de resultaten voor de verschillende locaties binnen BAT. Het antwoord op de vraag of een investering in een fabrieksautomatiseringssysteem loont, hangt af van de volwassenheid van systemen en de volwassenheid van de onderneming. Zoals gezegd moeten de parameters in evenwicht zijn voor een geslaagd project, benadrukt Winkel.

Ervaringen

Gevraagd naar de lessen uit het project bij BAT met betrekking tot ISA-95, zegt Erwin Winkel, dat de belangrijkste is dat er altijd uitzonderingen zijn bij automatisering. "In de productie lijkt alles eenvormig en eenduidig. Maar er is altijd wel ergens een (oude) machine voor speciale producten met speciale materialen, en afwijkende parameters en normen. Deze heeft bovendien vaak geen digitale besturing, geen moderne computerinterfaces

☐ "Als een bedrijf meteen kiest voor Fieldbus, sluit het een aantal leveranciers uit", merkt Wim Hazenberg op. Foto: Wim Hazenberg

en je moet die wel meenemen in je productieautomatiseringsproject. Je kunt het je naar andere processen toe niet veroorloven dat uit deze installatie geen informatie komt." Een andere les is, dat het bij dergelijke projecten belangrijk is te beseffen dat ze complex zijn, mede door

Advertentie

OEE meten en verbeteren op een slimme manier...

 MyPlanFloor

Stand B002

Agilitec BV
T 076 515 65 72
www.agilitec.eu

Agfa Materials

Agfa Materials is onderdeel van de Belgische Agfa-Gevaert Groep en produceert in Mortsel film en filmproducten op exclusieve basis voor Agfa Graphics en Agfa HealthCare en industriële markten, bijvoorbeeld voor lucht fotografie of snelheidscontrole op de weg. Verder maken zij ook 'specialty products' zoals Synaps (synthetisch papier). Meer informatie: www.agfa.com

British American Tobacco

British American Tobacco Nederland is een beursgenoteerde onderneming die in zijn ruim honderdjarig bestaan is uitgegroeid tot de op één na grootste en meest internationale tabaksonderneming ter wereld. Het bedrijf heeft 49 fabrieken in 41 landen en is aanwezig in meer dan 180 landen. Het aantal medewerkers wereldwijd is meer dan 56.000. Informatie: www.bat.com

Newport International University

Newport International University is een internationale Amerikaanse MBA-opleiding die onder meer een specifieke opleiding informatiemanagement heeft. In Antwerpen is een Europese vestiging. Om de opleiding met succes te kunnen volgen is vijf tot zeven jaar bedrijfservaring op hoger managementniveau van belang. Meer informatie: www.nub.be

de complexiteit van MES-software, en veel tijd en energie vragend van de medewerkers in de onderneming.

DCS-onderzoek

Voor zijn MBA-onderzoek naar de criteria voor de aanschaf of vervanging van een DCS-systeem raadpleegde Willem Hazenberg van de Newport International University 165 personen in 39 landen. Elders in *Process Control 4* geeft Hans Harlé in een interview met Willem Hazenberg de belangrijkste conclusies weer die hier zijn weergegeven in een kader. We vragen hem om commentaar op standaardisatie.

Standaard

Wat is het belang van het gebruik van standaarden bij de keuze voor een DCS-systeem? "Hier bestaat discussie over omdat een systeem niet altijd open is, wat wel wordt geadviseerd", stelt Hazenberg. "Enerzijds zijn de 'commercial off-the-shelf'-systemen en de open systemen primair ontworpen voor een kantooromgeving en niet voor een industriële omgeving. Het beheer is complexer. Een systeem moet met andere systemen kunnen communiceren. Een DCS-systeem koop je omdat het een pakket is de onderdelen optimaal op elkaar zijn afgestemd en dat bereik je niet door allemaal verschillende componenten te gebruiken zoals Honeywell I/O, Emerson Controllers en Siemens-operatorstations. Daarnaast kost het ontwikkelen van standaarden veel tijd en is dit altijd een compromis." Hazenberg merkt ook op dat DCS-leveranciers zich met hun producten altijd willen onderscheiden van de andere aanbieders.

Psychologische aspecten

Als hij kijkt naar de psychologische aspecten bij de keuze voor een DCS-systeem zegt Hazenberg als eerste dat mensen beter vergelijken dan kunnen oordelen. Belangrijk is dat gewichten worden gehangen aan de verschillende belangrijkste aspecten om uiteindelijk tot een oordeel te komen. Ook worden zaken vaak helemaal niet onderzocht en gewoon aangenomen. Perceptie kan hier een verkeerd beeld geven, bijvoorbeeld over leveranciers. ■

Programma dinsdag 26 mei

09.00	Ontvangst en registratie
10.00	Parallelsessie A1, B1, C1, D1
10.45	Parallelsessie A2, B2, C2, D2
11.30	Parallelsessie A3, B3, C3, D3
12.00	Lunch & bezoek expositie
13.30	Parallelsessie A4, B4, C4, D4
14.15	Parallelsessie A5, B5, C5, D5
15.00	Parallelsessie A6, B6, C6, B7
15.45	Parallelsessie A7, B7, C7, C8

Programma woensdag 27 mei

09.00	Ontvangst en registratie
10.00	Parallelsessie A7, B7, C7, C8
10.45	Parallelsessie A6, B6, C6, B7
11.30	Parallelsessie A5, B5, C5, D5
12.00	Lunch & bezoek expositie
13.30	Parallelsessie A4, B4, C4, D4
14.15	Parallelsessie A3, B3, C3, D3
15.00	Parallelsessie A2, B2, C2, D2
15.45	Parallelsessie A1, B1, C1, D1

di 26/05 10.00-10.30 wo 27/05 15.45-16.15	B1 Mogelijkheden van toepassen van Six Sigma in de farmacie dhr. René van Opstal, Koning & Hartman	C1 Investerings in MES groeien tegen recessie in dhr. Eric van Nispen, Wonderware Benelux	B8 Eenvoudig en altijd te bereiken: remote maintenance en data-acquisitie dhr. Vincent Wagenaar, Raster B8 Highly effective SCADA/MES dhr. Jan Dekker, Raster	A1 ISA-88 deel 5 dhr. Willy Leuvers, WELP Software C9 Draadloze communicatie in de industrie? Jazeker! dhr. Marcel Hilgers, ProSoft
di 26/05 10.45-11.15 wo 27/05 15.00-15.30	B2 Kostenbesparing door energiemanagement dhr. Marcel Laes, Cimpro	C2 Holistisch business-management (MES/DCS) dhr. Cor Greuter, Honeywell	B9 Routecontrol: intelligent navigeren door uw tankenpark dhr. Arie van der Steen, Imtech	A2 ISA-95 als reddende engel dhr. Bas van de Kerkhof, Care Automatisering A5 De marktontwikkelingen rondom ISA standaarden dhr. Pieter van der Klooster, TWP
di 26/05 11.30-12.00 wo 27/05 14.15-14.45	B3 Make the most out of your programming energy dhr. René Rozee, Schneider Electric	C3 Businessalgoritmen ontwikkelen met mu-QA dhr. Tjijde Boers, Magion	C7 De integrale aanpak van mechanica en procesbesturing dhr. Rene Smulders, KSE	A3 ISA in logistieke industrie dhr. Rene de Theije, Pro-At B.V.
di 26/05 13.30-14.00 wo 27/05 13.30-14.00	B4 Nog meer geld verdienen! dhr. Hans van Wijk, Actemium	C4 Scheduling in control dhr. Bas van de Kerkhof, Care Automatisering	D1 Selectie- en besluitvormingscriteria voor een DCS-systeempartner dhr. Willem Hazenberg, Newport Business Academy	A4 MES: Succesvolle automatisering van productieprocessen op basis van ISA-95 mevr. Anne Rissewijk, ICT Procos
di 26/05 14.15-14.45 wo 27/05 11.30-12.00	B5 Uitgekiend lifecycle-management van procesbesturing dhr. René Langereis, ABB	C5 OEE meten en verbeteren op een slimme manier dhr. Yme Bosma, Agilitec	D3 MES langs de meetlat dhr. Erwin Winkel, British American Tobacco	A5 De marktontwikkelingen rondom ISA standaarden dhr. Pieter van der Klooster, TWP A2 ISA-95 als reddende engel dhr. Bas van de Kerkhof, Care Automatisering
di 26/05 15.00-15.30 wo 27/05 10.45-11.15	B6 Hoe we alles persen uit een process-controlstelsysteem dhr. Henk van Bree, Simac Quadcore	C6 Haal meer uit uw MES-implementatie dhr. Cristian Weersink, ProLeit	D4 Melk een bron van inspiratie, ook voor manufacturing automation dhr. Wim Hultink, FrieslandCampina	A6 Intelligent meten dhr. Kees Rietveld, SPIE Controltec Engineering
di 26/05 15.45-16.15 wo 27/05 10.00-10.30	B7 OA, moderne toolkit voor SCADA, besturing en MES-integratie dhr. Robin Paaijmans, OA Europe		D5 Van lokale standaardisatie tot internationale normalisatie dhr. Stephan Boussu, Agfa-Gevaert N.V.	

- = SCADA
- = MES
- = Eindgebruikers
- = ISA-standaarden

